

Т. ГІЛЬБЕРГ,

зав.кафедрою теорії і методик природничо-математичних дисциплін і технологій ХОІППО, к.г.н., доцент.

На допомогу вчителю географії з навчального предмета «Географія: регіони і країни світу» розроблено орієнтовне календарно-тематичне планування, в якому пропонується приблизний розподіл навчальних годин за темами. Учитель може використовувати пропоноване планування без змін (у цьому випадку календарно-тематичне планування не потрібно переписувати). У той же час він має право в межах навчальних годин, відведених на вивчення теми, вносити у планування зміни з урахуванням особливостей класу і пізнавальних можливостей учнів, а також розробляти власне календарно-тематичне планування, яке в такому разі затверджується керівником установи освіти.

**Орієнтовне календарно-тематичне планування з курсу «Географія: регіони та країни»
(10 клас – 52 години: 1,5 години на тиждень)**

№ УРОКУ Дата	ТЕМА	Зміст теми	Домашнє завдання
ВСТУП (2 год.)			
1	Що вивчає курс «Географія: регіони і країни»	Що вивчає курс «Географія: регіони і країни». Регіони світу (за класифікацією ООН). Глобалізація як провідна тенденція розвитку сучасного світу. Пізнавальна та конструктивна роль країнознавства у сучасному світі.	§ 1.
2	Джерела знань про регіони та країни світу	Джерела знань про регіони та країни світу. Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної	§ 2.

		карти.	
Розділ I. ЄВРОПА (16 год.)			
Тема 1. Загальна характеристика Європи (6 год.)			
3	Європа у сучасному світі	Особливості економіко-географічного положення Європи. Склад регіону. Сучасна політична карта Європи. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Прояви сепаратизму. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Європа в геополітичному вимірі. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації в Європі: Європейський Союз, Рада Європи. Країни Шенгенської зони. Роль НАТО у загальноєвропейській системі безпеки.	§ 3.
4	Природні умови та ресурси Європи	Природні умови регіону. Господарська оцінка мінеральних, водних, земельних, біологічних ресурсів регіону. Рекреаційні ресурси.	§ 4.
5	Населення Європи	Населення Європи: демографічні процеси, природний та механічний рух. Демографічна політика. Структура населення регіону: статево-вікова, етнічна, мовна, релігійна. Найбільші мовні сім'ї та мовні групи. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Світові міста в Європі, міські агломерації, мегаполіси. Працересурсний потенціал: демографічні процеси, природний та механічний рух. Демографічна політика. Структура населення регіону: статево-вікова, етнічна, мовна, релігійна. Найбільші мовні сім'ї та мовні групи. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Світові міста в Європі, міські агломерації, мегаполіси. Працересурсний потенціал.	§ 5.
6	Особливості економіки країн	Прояви глобалізації та регіональної інтеграції в економіці	§6.

	Європи. Первинний сектор економіки	регіону. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Шляхи покриття дефіциту мінеральної сировини та палива. Сільське господарство: зональна спеціалізація європейського регіону. Аквакультура. Лісове господарство.	
7	Вторинний сектор економіки Європи	Переробна промисловість: електроенергетика, металургія, машинобудування, хімічна, лісова, легка, харчова промисловість. Основні осередки та регіони промисловості. Реіндустріалізація. Особливості участі економічно розвинених невеликих країн Європи у міжнародному поділі праці.	§7.
8	Третинний сектор економіки країн. Зв'язки України з країнами Європи Практична робота № 1.	Сфера послуг: найбільші фінансові, торгівельні, освітні центри, туристичні райони. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи. <i>Тема: Порівняльна характеристика структури промислового виробництва двох економічно розвинених невеликих країн Європи (на вибір учнів).</i>	§8.
9	Урок узагальнення і систематизації	Тематичне оцінювання (15-20 хв.) Представлення досліджень Орієнтовні теми досліджень (за вибором учня/учениці) 1.Інтеграційні та дезінтеграційні процеси у Європі. 2.Відновна електроенергетика в країнах Європи: регіональні особливості та відмінності. 3.Структура й просторова організація виробництва чорних металів у країнах Європи.	
Тема 2. Країни Європи (10 год.)			
10	Німеччина	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці (МГПП). Система розселення і роль федеральних земель в її розвитку.	§ 9.

		<p>Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Німеччиною.</p>	
11	Франція	<p>Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Франкофонія.</p> <p>Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Францією.</p>	§10.
12	Велика Британія	<p>Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Співдружність націй.</p> <p>Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Великою Британією.</p>	§11.
13	Італія	<p>Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення.</p> <p>Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Промислові</p>	§12.

	Практична робота №2.	виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Італією. <i>Тема: Складання картосхеми просторової організації економіки однієї з європейських країн «великої сімки» (за вибором).</i>	
14	Польща	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна система країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Польщею.	§13.
15	Білорусь	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація сільського господарства. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Білоруссю.	§14.
16	Росія	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Національний склад населення. Українська діаспора в Росії. Система розселення. Роль Москви у контролі та перерозподілі економічних ресурсів країни. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Спеціалізація сільського господарства. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси	§ 15.

		просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Росією.	
17	Урок узагальнення і систематизації	Тематичне оцінювання (15-20 хв.) Представлення досліджень Орієнтовні теми для досліджень (за вибором учня/учениці) 1.«Нове обличчя» Руру – постіндустріальний розвиток: «зелені» міста замість похмурих ландшафтів. 2. Лондон, Берлін, Париж, Київ: схожість і відмінність сучасного розвитку міст. 3. Кластери в Італії як домінуюча форма організації виробництва товарів і послуг.	
Розділ II. АЗІЯ (11 год.)			
Тема 1. Загальна характеристика Азії (5 год.)			
18	Географічне положення, природні умови і ресурси Азії	Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Сучасна політична карта Азії. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга Арабських Держав. Геополітична структура регіону. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму.	§ 16.
19	Населення Азії	Природні умови регіону. Господарська оцінка мінеральних, водних, земельних, біологічних ресурсів регіону. Рекреаційні ресурси. Населення Азії: демографічні процеси, природний та механічний рух. Демографічна політика. Статеві-вікова, етнічна, релігійна структура населення регіону. Урбанізаційні процеси. Світові міста, міські агломерації в Азії, мегаполіси Японії та Китаю. 9.Працересурсний потенціал.	§ 17.
20	Особливості економіки країн	Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки.	§ 18.

	Азії. Первинний сектор економіки	Видобувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Вплив політичного чинника на розвиток видобувних виробництв. Сільське господарство: вплив агрокліматичних ресурсів, рельєфу, культури і традицій харчування, агротехнологій на спеціалізацію. Аквакультура. Лісове господарство.	
21	Вторинний і третинний сектори економіки	Вторинний сектор економіки: електроенергетика, металургія, машинобудування, хімічна, легка, харчова промисловість. Основні промислові осередки і регіони. Третинний сектор економіки: особливості розвитку та найбільші фінансові, торгівельні, освітні центри, туристичні райони. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли.	§ 19.
22	Роль країн Азії у світовій економіці Практична робота № 3.	Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії. <i>Тема: Порівняння продовольчого кошика жителів країн Західної та Східної Азії.</i>	§ 20.
23	Представлення досліджень	Представлення досліджень Орієнтовні теми досліджень (за вибором учня/учениці) 1. Екологічні виміри економічного зростання в країнах Азії. 2. Географічне положення країни як чинник її економічного розвитку (на прикладі Туреччини і Сінгапуру). 3. Країни Перської затоки – новий осередок індустріалізації.	
Тем 2. Країни Азії (6 год.)			
24	Місце Японії в світі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні	Місце країни у світі та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення.	§ 21.
25	Особливості	Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни.	§ 21.

	постіндустріального розвитку Японії	Домінуючі складники третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Традиції і технології у сільському господарстві. Транспортна система країни. Характерні риси просторової організації господарства: Тихоокеанський промисловий район, мережа технопарків і технополісів. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Японією.	(продовження)
26	Китай. Місце країни в світі і регіоні	Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення.	§ 22.
27	Особливості економіки Китаю	Експортна орієнтація економіки. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфери. Домінуючі складові третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Китаєм.	§ 22. (продовження)
28	Індія. Місце країни в світі і регіоні Практична робота № 4.	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Система розселення. <i>Тема: Аналіз статево-вікових пірамід Японії, Китаю та Індії з метою оцінювання працересурсного потенціалу країн.</i>	§ 23.
29	Особливості економіки Індії	Особливості структури економіки країни, що розвивається. Спеціалізація сільського господарства. Видобування мінеральних ресурсів. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Індією.	§ 23. (продовження)
30	Урок узагальнення і систематизації	Тематичне оцінювання (15-20 хв.) Представлення досліджень	

		Орієнтовні теми досліджень (за вибором учня/учениці) 1. Острови Кюсю і Хоккайдо: контрасти Японії. 2. Унікальність економічної системи Китаю. 3. «Коридори зростання» в Індії.	
Розділ III. АВСТРАЛІЯ. ОКЕАНІЯ (3 год.)			
Тема 1. Австралія (2 год.)			
31	Місце Австралія у світі і регіоні	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Австралії.	§ 24.
32	Особливості сучасного розвитку Австралії	Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Географія вторинного та третинного секторів господарства. Характерні риси просторової організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією.	§ 25.
33	Представлення досліджень	Представлення досліджень Орієнтовні теми для досліджень (за вибором учня/учениці) 1. Національні парки Австралії – основа міжнародного туризму. 2. Західна Австралія – основний район добувної промисловості. 3. Канберра як політико-адміністративний центр країни.	
Тема 2. Мікронезія, Меланезія, Полінезія (1 год.)			
34	Мікронезія, Меланезія, Полінезія	Особливості географічного положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки. Розташування військових баз іноземних держав.	§ 26.

35	Урок узагальнення і систематизації	Тематичне оцінювання (15-20 хв.) Представлення досліджень Орієнтовні теми для досліджень (за вибором учня/учениці) 1. Нова Зеландія – високорозвинена країна в Океанії. 2. Країни Океанії – регіон екзотичного туризму.	
Розділ IV. АМЕРИКА (8 год.)			
Тема 1. Загальна характеристика Америки (4 год.)			
36	Особливості географічного положення Америки	Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Сучасна політична карта Америки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації НАФТА, Меркосур, НАТО.	§ 27.
37	Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки	Природні умови і ресурси регіону. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення.	§ 28.
38	Особливості економіки країн Америки	Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону. Первинний сектор економіки. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство.	§ 29.
39	Вторинний та третинний сектори економіки	Вторинний сектор економіки. Основні осередки промисловості в регіоні. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Америки.	§ 30.
40	Практична робота № 5.	Тема: <i>Складання картосхеми типології країн Америки за рівнем їх економічного розвитку.</i> Представлення досліджень Орієнтовні теми досліджень (за вибором учня/учениці)	

		<p>1. «Бананові республіки»: типові ознаки та сучасний розвиток.</p> <p>2. Панамериканське шосе – дорога через три Америки.</p> <p>3. Туризм як чинник розвитку країн Карибського басейну.</p>	
Тема 2. Країни Америки (4 год.)			
41	США	<p>Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора США. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. б.Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості аграрного сектору. Характерні риси просторової організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України зі США.</p>	§ 31.
42	Канада	<p>Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Українська діаспора в Канаді. Особливості сучасного розвитку країни. Домінуючі складові третинного сектору. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Характерні риси просторової організації. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Канадою.</p> <p>Тема: <i>Порівняльна характеристика машинобудування США, Канади та Бразилії.</i></p>	§ 32.
	Практична робота № 6.		
43	Бразилія	<p>Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці. Розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Видобування мінеральних ресурсів. Спеціалізація сільського господарства. Промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору. Характерні риси просторової організації.</p>	§ 33.

		Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Бразилією.	
44	Урок узагальнення і систематизації	<p>Тематичне оцінювання (15-20 хв.)</p> <p>Представлення досліджень</p> <p>Орієнтовні теми досліджень (за вибором учня/учениці)</p> <p>1. Форми територіальної організації новітніх видів промислового виробництва у США.</p> <p>2. Міста в США: особливості планування та розвитку.</p> <p>3. Особливості розселення української діаспори у країнах Америки.</p>	
Розділ V. АФРИКА (4 год.)			
Тема 1. Загальна характеристика Африки (2 год.)			
45	Африка – регіон контрастів	Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Сучасна політична карта Африки. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Райони збройних конфліктів, проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Африки. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Працересурсний потенціал.	§ 34.
46	Особливості економіки країн Африки	Особливості економіки країн Африки. Первинний сектор економіки. Сільське господарство. Лісове господарство. Добувна промисловість. Вторинний сектор економіки. Особливості розміщення промислових центрів у регіоні. Третинний сектор економіки: особливості становлення і закономірності розміщення. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Туристичні райони. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки	§ 35.

		України з країнами Африки.	
47	Практична робота № 7.	<p><i>Позначення на контурній карті Африки основних районів видобування нафти, залізних, мідних та алюмінієвих руд, центрів їх переробки (збагачення), основних транспортних магістралей та портів експортування.</i></p> <p>Орієнтовні теми для досліджень (за вибором учня/учениці)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Арабська весна»: події і наслідки. 2. Ангола: успішний розвиток після війни. 3. Вплив колоніального минулого на сучасну міжнародну спеціалізацію країн Тропічної Африки. 	
Тема 2. Країни Африки (2 год.)			
48	Єгипет	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Види діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країни: транспорт, туризм, видобування мінеральних ресурсів, сільське господарство. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Єгиптом.	§ 36.
49	Південна Африка	Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці. Система розселення. Особливості структури економіки. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни. Особливості розвитку третинного сектору економіки. Характерні риси просторової організації економіки. Зовнішні економічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України з Південною Африкою.	§ 37.
50	Урок узагальнення і систематизації	Тематичне оцінювання (15-20 хв.) Представлення досліджень	

		<p>Орієнтовні теми для досліджень (за вибором учня/учениці)</p> <p>1. Форми територіальної організації новітніх видів промислового виробництва у США.</p> <p>2. Економічна взаємодія вздовж державного кордону між Мексикою і США.</p> <p>3. Складники підприємницького успіху української діаспори в Канаді та США.</p>	
РОЗДІЛ VI. УКРАЇНА В МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ (2 год.)			
Тема 1. Україна в геополітичному вимірі (1 год.)			
51	Україна в геополітичному вимірі	Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Основні вектори сучасної української геополітики.	§ 38
Тема 2. Україна в системі глобальних економічних відносин (1 год.)			
52	Україна в системі глобальних економічних відносин	Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науково-технічного співробітництва. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку.	§ 39